

Kohtuasi C-703/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

16. november 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutseva riiginõukogu halduskohtuasjade osakond)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

16. november 2022

Kaebaja:

WU

Vastustaja:

Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasi puudutab WU ja Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzeni (juhtimisõigust tõendavate dokumentide keskbüroo juhataja, edaspidi „CBR“) vahelist kohtuvaidlust, mille ese on CBR otsus jätta WU-le C- ja CE-kategooria mootorsõidukite (veok ja buss) juhtimise õigust tõendav juhiluba Madalmaades väljastamata.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kas nimetatud mootorsõidukite kategooriate puhul kehtivast miinimumnõudest, mille kohaselt peab horisontaalvaateväli olema vähemalt 160°, on võimalik teha erandit, kui on tuvastatud, et asjaomane isik on tegelikult sobiv veokit juhtima.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 2006/126/EÜ III lisa punkti 6.4., eelkõige nõuet, et mõlema silma horisontaalvaateväli peab olema vähemalt 160°, tuleb proportsionaalsuse põhimõtet arvestades tõlgendada nii, et kõnealust nõuet võib täita ka isik, kes sellele nõudele meditsiinilisest aspektist ei vasta, kuid kes on mitme meditsiinieksperdi hinnangul siiski tegelikult sobiv veokit juhtima?
2. Kas juhul, kui eelmisele küsimusele vastatakse eitavalt, on direktiivi 2006/126/EÜ raames olemas kaalutusõigus viia konkreetsel juhul läbi proportsionaalsuse hindamine, olgugi et direktiivi 2006/126/EÜ III lisa punktis 6.4. sisalduv nõue sellistel juhtudel erandi tegemise võimalust ette ei näe?
3. Kui vastus on jaatav, siis millised asjaolud võivad olla olulised selle küsimuse hindamisel, kas direktiivi 2006/126/EÜ III lisa punktis 6.4. sisalduvast vaatevälja nõudest võib konkreetsel juhul erandi teha?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/126/EÜ juhilubade kohta (uuestisõnastamine) (ELT 2006, L 403, lk 18) (edaspidi „direktiiv 2006/126“) III lisa punkt 6.4. ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 15.

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Sobivuse nõudeid reguleeriva 2000. aasta määruse (Regeling eisen geschiktheid 2000) lisa punkt 3.3. ja punkti 3.4. alapunkt b

Asjaolude ja põhikohtuasja lühikokkuvõte

- 1 WU sai 11. juulil 2007 C- ja CE-kategooria mootorsõidukite juhtimise õigust tõendava juhiloa ja töötas seejärel rohkem kui kümme aastat veokijuhina. Ta läbis veokiga nii kodu- kui ka välismaal probleeme ja kahju tekitamata üle miljoni kilomeetri. 2016. aastal esitas ta taotluse uuendada veokite juhtimise õigust tõendavat juhiluba ja sellega seoses pidi ta taotlema CBR-lt sobivustunnistust („Verklaring van geschiktheid“). Sobivustunnistusega tõendatakse taotleja vaimset ja füüsilist sobivust mootorsõidukit juhtida.
- 2 WU-l juhtus ühe aasta vanusena õnnetus, mille käigus tekkis tal koljulumurd. Selle tagajärjel kannatab ta hemianopsia käes, mis tähendab, et tema horisontaalvaateväli on piiratud. Seetõttu ei täida WU sobivuse nõudeid reguleeriva 2000. aasta määruse (Regeling eisen geschiktheid 2000) lisa punkti 3.3. alapunktis b sätestatud nõuet, et binokulaarne horisontaalvaateväli peab olema vähemalt 160°. Viidatud sättega on Madalmaade õigusesse üle võetud direktiivi 2006/126 III lisa punkt 6.4., milles on sätestatud sama miinimumnõue.

Seepärast keeldus CBR vajaliku tunnistuse väljastamisest, olgugi et kaks silmaarsti olid esitanud tunnistuse väljastamist pooldava eksperdiarvamuse. Ei ole selge, kas 2007. aastal, mil WU-le juhiluba väljastati, oli WU silmahaigus CBR-le juba teada.

- 3 WU esitas CBRi keelduva otsuse peale vaide. CBR tunnistas vaide põhjendamatuks. WU esitas vaideotsuse peale kaebuse Rechtbank Rotterdamile (Rotterdami esimese astme kohus, Madalmaad). Kuna kaebus jäeti rahuldamata, esitas WU apellatsioonkaebuse Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutseva riiginõukogu halduskohtuasjade osakond, edaspidi „Raad van State“). Apellatsioonkaebus jäeti samuti rahuldamata.
- 4 Ajal, mil apellatsioonkaebust veel menetleti, esitas WU CBR-le teise taotluse, seekord taotluse väljastada territoriaalselt Madalmaadega piiratud juhiluba. CBR jättis taotluse – olenemata kolmandast silmaarsti koostatud pooldavast eksperdiarvamusest – taas rahuldamata, kuna WU ei täitnud miinimumnõuet, et vaateväli peab olema vähemalt 160°. Seejuures märgiti, et WU ei saa tugineda sobivuse nõudeid reguleeriva 2000. aasta määruse (Regeling eisen geschiktheid 2000) lisa punkti 3.4. alapunktile b. Viidatud säte näeb ette, et veokijuhil kutsealal tegutsev isik, kellel juba on üks või mitu veoki ja busi juhtimise õigust tõendavat juhiluba ja kes äkitselt kaotab ühest silmast nägemise, võidakse pärast kolme kuu pikkust kohanemisaega ja silmaarsti pooldava eksperdiarvamuse korral ikkagi tunnistada sobivaks saamaks Madalmaade territooriumiga piiratud juhiluba. WU ei ole aga ühest silmast pime, vaid ta on kaotanud poole oma mõlema silma vaateväljast (homonüümne hemianopsia).
- 5 Ka seekord tunnistas CBR WU esitatud vaide põhjendamatuks ja Rechtbank Rotterdam (Rotterdami esimese astme kohus) jättis vaideotsuse peale esitatud kaebuse rahuldamata. WU esitas taas apellatsioonkaebuse Raad van Statele, kes otsustas esitada Euroopa Kohtule eespool sõnastatud eelotsuse küsimused.

Põhikohtuasja poolte peamised väited

- 6 CBR leiab, et sobivuse nõudeid reguleeriva 2000. aasta määruse (Regeling eisen geschiktheid 2000) lisa punkti 3.4. alapunkt b ei ole WU suhtes kohaldatav. Viidatud sätte imperatiivsus ei anna võimalust võtta arvesse WU individuaalseid huve.
- 7 WU väidab, et sobivustunnistuse väljastamine tuleb tema puhul täiesti kõne alla. Olemas on kolm eksperdiarvamust, mille on koostanud eri arstid, kes on hinnanud teda veoki juhtimiseks sobivaks. On tõsi, et tema vaateväli on kahjustada saanud, kuid kõnealune kahjustus on tal juba alates varasest lapsepõlvest ja pilgu suunamise ja pea liigutamisega on ta kahjustuse täielikult kompenseerinud. WU tugines taas sellele seisukohale Raad van Statele esitatud apellatsioonkaebuses, esitades seekord neuropsühholoogi arvamuse. Kõnealuses arvamuses on kokkuvõtvalt märgitud, et WU suudab pilku nii hästi suunata, et ta saab

normaalselt vaadata. WU sõnul ei ole kõnealuse määruse eesmärgiga vastuolus, et nägemiskahjustusega isik, kelle nägemisvõime on ikkagi piisav, võib juhtida C- ja CE-kategooria mootorsõidukit. Sellise olukorraga on tegemist tema puhul. WU arvates on see alus, mis põhjendab sellise erandi tegemist, nagu on sobivuse nõudeid reguleeriva 2000. aasta määruse (Regeling eisen geschiktheid 2000) lisa punkti 3.4. alapunktis b ette nähtud ühest silmast nägemise kaotamise korral. Tema kahjustus on sellega samaväärne. Järelikult oleks CBR pidanud vastupidi Rechtbanki otsusele nõustuma mitme arsti pooldava eksperdiarvamusega.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 8 Raad van State viitab esmalt sellele, et talle on teada direktiivi 2006/126 III lisa punkti 6.4. käsitlev Euroopa Kohtu otsus, nimelt 22. mai 2014. aasta otsus Glatzel (C-356/12, EU:C:2014:350). Viidatud kohtuotsuses kinnitas Euroopa Kohus punktis 6.4. horisontaalvaatevälja suhtes sätestatud miinimumnõude kehtivust. Seepärast lähtub ka Raad van State viidatud sätte kehtivusest. Raad van Statel on siiski kahtlusi selles, kuidas tuleb kõnealust miinimumnõuet käesoleval juhul tõlgendada ja kohaldada. Küsimustele, mis Raad van Statel sellega seoses tekivad, ei ole viidatud kohtuotsuses vastatud.
- 9 Selge on see, et direktiivi 2006/126 III lisa punktis 6.4. sätestatud miinimumnõuet, mille kohaselt peab mõlema silma horisontaalvaateväli olema vähemalt 160°, WU meditsiinilisest aspektist ei täida. Sellegipoolest on kolm eri arsti – igaüks enda koostatud meditsiinilises eksperdiarvamuses – jõudnud järeldusele, et hoolimata oma kahjustusest on WU sobiv juhtima C- ja CE-kategooria sõidukeid. Peale selle on WU töötanud juba kümme aastat veokijuhina ja ta on veokiga probleemideta läbinud üle miljoni kilomeetri. Liiklusohutus ei ole seega ohus. Seepärast soovib Raad van State teada, kas WUd ei tuleks siiski tunnistada mootorsõiduki juhtimiseks sobivaks isikuks.
- 10 Direktiivi 2006/126 III lisa punkt 6.4. põhineb 2005. aasta mais koostatud Eyesight Working Groupi aruandel. Viidatud aruandest nähtub, et isikul, kes meditsiinilisest aspektist ei täida nõuet, mille kohaselt peab mõlema silma horisontaalvaateväli olema vähemalt 160°, puudub üldjuhul C- ja CE-kategooria sõidukite juhtimise sobivus. Aruandes on siiski märgitud ka seda, et edasised uuringud võivad näidata, et hemianopsiaga isik suudab oma kahjustust kompenseerida ja teda tuleb ikkagi pidada sõiduki juhtimiseks sobivaks isikuks.
- 11 Raad van State soovib teada, kas direktiivi 2006/126 III lisa punkti 6.4. saab tõlgendada nii, et kõnealust miinimumnõuet võib täita ka isik, kes meditsiinilisest aspektist nõudele ei vasta, kuid kelle kohta leiavad eri meditsiinieksperdid, et kahjustuse kompenseerimise tulemusel on ta ikkagi tegelikult sobiv mootorsõidukit juhtima. Seejuures peab Raad van State oluliseks, et selline tõlgendus, mis võtab arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, ei kahjusta direktiivi 2006/126 eesmärki tagada liiklusohutus.

- 12 Kui direktiivi 2006/126 III lisa punkti 6.4. selliselt tõlgendada ei saa, tekib küsimus, kas Eyesight Working Groupi aruanne ja järeldus, mille Raad van State selle põhjal teeb, annavad konkreetsel juhul alust kohaldada proportsionaalsuse põhimõtet. Teiste sõnadega tekib küsimus, kas olukorras, kus isik, kes mõlema silma horisontaalvaateväljale esitatud nõuet meditsiinilisest aspektist ei täida, kuid kes on meditsiinieksperide hinnangul sellegipoolest sobiv veokit juhtima, võib juhiloa uuendamise otsuse tegemisel läbi viia proportsionaalsusel põhineva kaalumise, olgugi et direktiivi 2006/126 III lisa punkt 6.4. erandite tegemise võimalust ette ei näe. Raad van State leiab, et lisaks järeldustele, mille on seoses taotleja sobivusega mootorsõiduki juhtimiseks teinud eksperdid, võib käesoleval juhul olla proportsionaalsuse hindamisel oluline ka tõsiasi, et varasem aeg on näidanud, et asjaomane isik suudab mootorsõidukit ohutult juhtida. Oluline võib olla ka see, et juhiluba kasutatakse kutsetegevuse käigus, kuna Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 15 sätestab, et igaljuhul on õigus teha tööd ja tegutseda vabalt valitud või vastuvõetaval kutsealal.

TÖÖDOKUMENT